

04.11.2021

לכבוד	לכבוד	לכבוד
מר רוז נזרי	ד"ר אביחי מנדלבליט	ח"כ גדעון סער
המשנה ליועץ המשפטי לממשלה	היועץ המשפטי לממשלה	שר המשפטים
למשפט ציבורי-חוקתי		יו"ר ועדת השרים לענייני חקיקה
בפקס: 02-6467001	בפקס: 02-6467001	בפקס: 02-6285438
		במייל: sar@justice.gov.il

שלום רב,

הנדון: הצעת חוק לתיקון פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש)(עילות חיפוש במקום ללא צו בית משפט) (הוראת שעה), התשפ"ב – 2021

לקראת הדיונים על הצעת חוק לתיקון פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש)(עילות חיפוש במקום ללא צו בית משפט) (הוראת שעה), התשפ"ב – 2021 שבנדון (להלן: "הצעת החוק"), הריני לפנות אליכם כדלקמן:

1. הצעת החוק מבקשת להרחיב את סמכויותיה של המשטרה בביצוע חיפוש ללא צורך בצו שיפוטי.
2. הליך החיפוש ללא צו שיפוטי נחשב לחריג לכלל המחייב הוצאת צו (סעיף 24 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש] התשכ"א – 1969 (להלן: "הפקודה"), ומתאפשר היום בהתקיימות אחת העילות המצוינות בסעיף 25 לפקודה. התיקון המוצע, כפי שהובא בפני ועדת השרים לענייני חקיקה, ירחיב את השימוש בחריג הנ"ל בגין שתי עילות נוספות; תפיסת ראייה בקשר לפשע חמור, והימצאותו של חשוד בעבירת פשע חמור.
3. בדברי ההסבר, מצוין כי התיקון לחוק המוצע נועד "להעניק כלים למשטרה שיאפשרו לה לתפוס ראיות גם ללא צו בית משפט, כאשר יש חשש שהראיות יועלמו או ישבשו". המועד הקובע להתקיימות עילת החיפוש ללא צו, על פי ההצעה, אינו מועד ביצוע העבירה והמידות בחיפוש הנדרש לאחריה, אלא "מועד גילוי הראיה, וכן אפשרות העלמתה אם לא תיתפס באופן מיידי".
4. בנוסף, מוצע בהצעת החוק להקנות לשוטר סמכות לערוך חיפוש במקום ללא צו בית משפט גם כאשר מתעורר חשד סביר כי במקום נמצא חשוד בעבירת פשע חמור שנעברה זה מקרוב". הוראה זו, לפי דברי ההסבר, מוצעת על רקע "המקרים בהם נדרש חיפוש במקום בו האוכלוסייה מתגוררת בצפיפות ולא פעם נדרש חיפוש מהיר במספר מקומות קרובים על מנת לאתר את החשוד בעבירה".
5. הקניית הסמכות המוצעת בהצעת החוק משתרעת על עבירות "פשע חמור" שדין עשר שנות מאסר או יותר. בנוסף, מוצע להוסיף עבירות אחרות שעונשן אף נמוך מ-10 שנות מאסר; החזקת נשק

שלא כדין (סעיף 144א) לחוק העונשין, התשל"ז – 1977 (להלן: "חוק העונשין"), ירי באזור מגורים או באופן שעלול לסכן בני אדם (סעיף 340א(ב) לחוק העונשין) ועבירה של סחיטה באיומים (סעיף 428 לחוק העונשין).

6. הצעת החוק מעניקה סמכויות רחבות היקף למשטרה להיכנס לבתים, בתי עסק, מקומות בילוי ועוד בהעדר כל ביקורת שיפוטית. הניסוח העמום בהגדרת "חפץ" וכן התניית עילת החיפוש בקיומה של ראייה מהווה תפנית חסרת תקדים במשמעותו של חריג החיפוש ללא צו, ומעמידה בסכנה את זכויותיהם של האזרחים הערבים. אמנם לשונה של הצעת החוק היא ניטראלית מבחינה לאומית אך וכפי שנסביר בהמשך, ועל רקע תכליתה של ההצעה, האכיפה תתמקד באוכלוסייה הערבית.

7. הצעת החוק אינה מידתית וחורגת ממתחם הסבירות. חוסר השוויון והפגיעה בביטחון האישי נוצרו, בין היתר, כתוצאה מהעדר האכיפה ביישובים הערביים, כאשר הסמכויות שהוקנו למשטרה מלכתחילה הוזנחו והפשיעה המאורגנת התפשטה. מתן סמכויות יתר לביצוע אכיפה אגרסיבית וחסרת אבחנה אינו האמצעי שעונה על המטרה הנדרשת. עילות החיפוש בהצעת החוק הנידונה מאפשרות פשיטה בלתי מבוקרת של כוחות המשטרה לכל בית ערבי באופן גורף ללא ביקורת שיפוטית ובשיקול דעת מוחלט של מפקדי המשטרה. משכך, ההצעה פוגעת בזכותם של האזרחים בכלל, והערבים בפרט, לפרטיות, לצנעת הפרט, לכבוד וכן בזכות להליך הוגן. להלן נפרט.

פגיעה בזכויות יסוד

8. חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו קובע כי "אין נכנסים לרשות היחיד של אדם שלא בהסכמתו ואין פוגעים בסוד שיחו של אדם, בכתביו או ברשומותיו". דהיינו, חוק היסוד מקנה לזכות הפרטיות מעמד חוקתי על חוקי.. ביתו של האדם הוא מבצרו, וחזירה אליו הינה הפרה ישירה ל"ריבונותו" על מרחבו הפרטי. המסקנה המתבקשת, אם כן, היא שמרבית החיפושים והתפיסות פוגעות בזכות החוקתית של האדם לפרטיות. פגיעה אנושה זו מחייבת בדיקה קפדנית של כל חקיקה חדשה בענייני חיפוש ותפיסה על פי דרישותיה של פסקת ההגבלה, ביתר שאת כאשר החיפוש או התפיסה מתבצעים ללא צו שיפוטי.¹

9. השינוי המוצע נוגד את הגישה הנוכחית במשפט הפלילי, לפיה יש להגביל את מידת הפגיעה באדם ובזכויותיו. גישה זו מתחייבת אך מהוראותיה של פסקת ההגבלה והדרישה לבחור באמצעי שפגיעתו פחותה. כך, מקבל הצו השיפוטי מעמד בכורה אל מול החיפוש ללא צו. עמד על כך בית המשפט העליון בעניין אלוביץ':

"מעצר אדם פוגע בזכות לחירות אישית. תפיסת רכוש פוגעת בזכות לקניין. שתי זכויות יסוד אלה מעוגנות כיום בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. אכן, עוצמתן של שתי הזכויות שונה, אך לגבי שתיהן מצווים אנו לנהוג בזהירות יתרה ו"קווי הבחינה ומסגרת הניתוח החוקתי דומים אלה לאלה, בשל התכלית המשותפת העומדת ביסוד חובת האיזון: להגביל את מידת הפגיעה באדם – הן בגופו והן ברכושו, עד למינימום ההכרחי הנדרש להשגת האינטרס הציבורי. כך הוא לעניין מעצר אדם, וכך הוא לעניין תפיסת חפצים בטרם נשפט והורשע (עניין לרגו, עמ' 8). לאור האמור לעיל, כאשר במעצר עסקינן, דרך המלך היא מעצר באמצעות צו שיפוטי, כאמור בסעיף 4 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו – 1996: "מעצר אדם יהיה בצו

¹ ראו אהרון ברק, הקונסטיטוציונליזציה של מערכת המשפט בעקבות חוקי היסוד והשלכותיה על המשפט הפלילי, בעמ' 23.

של שופט (להלן – צו מעצר), אלא אם כן הוענקה בחוק סמכות לעצור בלא צו". בדומה, כך גם לגבי תפיסת רכוש. דרך המלך היא תפיסה באמצעות צו חיפוש ותפיסה לפי סעיף 23 לפקודת סדר הדין הפלילי, והחריג הוא תפיסה שלא מכוח צו. אלו עקרונות יסוד שעומדים בבסיס שיטתנו המשפטית" (רע"פ 4526/18 אלוביץ' נ' מדינת ישראל, פסי' 17 לפסק דינו של השופט עמית (פורסם בנבו, 05.08.2018).

10. הצעת החוק פוגעת בזכותם של חשודים להליך הוגן. הביקורת השיפוטית הינה חיונית לשמירה על זכויותיו של חשוד, ומהווה שלב מכריע בעת התרת הפגיעה במקרה בו מתקיים אותו חשד לביצוע העבירה. בית המשפט העליון עמד על הזכות להליך הוגן ומעמדה החוקתי:

"הזכות להליך הוגן קשורה בקשר הדוק לזכות לכבוד, שכן פגיעה בהליך ההוגן עלולה היא לפגום בהערכתו העצמית של הנאשם וליצור אצלו תחושה של ביזוי וחוסר אונים כאילו היה כלי משחק בידיהם של אחרים, עד כדי פגיעה בזכותו החוקתית לפי סעיפים 2 ו-4 לחוק היסוד [כבוד האדם וחירותו]" (ע"פ 5121/98 יששכרוב נ' התובע הצבאי הראשי, פ"ד סא(1) 461, פסי' 67).

הרחבת עילות החיפוש ללא צו מהווה פגיעה נוספת בזכויותיהם של חשודים. תפיסתן של ראיות בהתאם לעילה שפורטה לעיל תוגדר כחוקית דה-פקטו לנוכח העדר הביקורת השיפוטית בשלב הקריטי של החיפוש. משכך, די בכך ששוטר חושד באופן סביר שהראיה נמצאת במקום מסוים בכדי להצדיק את חוקיות התפיסה, ולאין כל יכולת אפקטיבית של החשוד להתגונן ולתקוף את חוקיות תפיסת הראיה. הקביעה השיפוטית באשר לחוקיות התפיסה תעבור לידי המשטרה, ואותו מפקד לא יידרש להוכיח כי מתקיימות ראיות לכאורה לביצוע החיפוש. כך, הראיה הנתפסת תהיה חוקית תמיד ללא אפשרות להשיג על אופן קבלתה.

11. חשוב לציין כי הגדרת הצעת החוק כ"הוראת שעה" אינה בעלת משמעות חוקתית מהותית, ואין ביכולתה לרפא או להקל את הפגיעה חסרת התקדים של הצעת החוק בזכויות הפרט. עמד על כך בית המשפט העליון בעניין גיוס תלמידי הישיבות:

"אינני אומר כי בעצם הגבלת תוקפו של מעשה חקיקה כלשהו – או בהגדרתו כ"הוראת שעה" – יש כדי לחסן את מעשה החקיקה מפני ביקורת חוקתית. אף פגיעה "זמנית" בזכות חוקתית שאינה לתכלית ראויה או שמידתה עולה על הנדרש, אינה פגיעה מותרת, וחוק הפוגע פגיעה כזאת עלול להיפסל. אך ייתכנו מקרים שבהם יחליט בית-המשפט, על יסוד שיקולים של מדיניות שיפוטית, להתחשב ב"זמניותו" של חוק "זמני" כנימוק למידתיותו, ועל יסוד זה להניח – בלי לפסוק – כי החוק עומד ביתר מבחניה של הביקורת החוקתית" (בג"ץ 24/01 רסלר נ' כנסת ישראל, פ"ד נו(2) 699 (2002)).

12. ואולם, ובשונה מעניין גיוס תלמידי הישיבות, אין מדובר במקרה הנדון על שלב ביניים שנועד לאפשר את השלמת הדיון הציבורי בסוגיה והשלמת החקיקה בעניינה. להבדיל, הצעת חוק זו נועדה לאפשר במידי סמכויות נרחבות למשטרה שכתוצאה לה ייווצרו שינויים עמוקים במצב הקיים.

13. יתרה על כך, הזמניות של ההוראה אין משמעה זמניות של הפגיעה בזכויות. שכן, אדם אשר מועמד לדין בתקופה זו, הזכויות החוקתיות הנ"ל, ובעיקר הזכות להליך הוגן, נפגעות. דהיינו, אין מדובר בפגיעה זמנית בזכויות אדם שלאחריה מתאיינת הפגיעה, אלא בתקופת זמן מסוימת במסגרתה נפגעות זכויות אדם בצורה לא מידתית, וטומנות בתוכן השפעות ארוכות טווח על חייהם של האנשים.

14. יתר על כן, השימוש הגורף והרחב ב"הוראת שעה" אינו בהכרח מעיד על זמניות. הצבעה חדשה על הוראת השעה לאחר תום התקופה שהוגדרה לה מראש אינה שונה מהותית מהסמכות הקנויה למחוקק בחיקוק, ביטול או תיקון חוקים. כל חוק יכול להתבטל בכל עת, ועל כן, כל חוק הוא בבחינת "הוראת שעה" כל עוד הוא לא בוטל.² כך, לדוגמה, האריך המחוקק את חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), התשס"ג-2003 במשך 17 שנה, ויצר בכך שינוי עמוק במצב הדברים הקיים ופגע קשות בזכות לחיי משפחה.³

15. אומנם נוסח הצעת החוק מאמץ לשון ניטרלית שיוצרת מראית עין של תחולה אוניברסלית ללא כל הטיה סובייקטיבית. ואולם, מקריאת דברי ההסבר להצעה וכן מהמעקב אחר ההקשר בו היא נחקקת והדיונים בעניינה, ניכר כי אותה לשון ניטרלית אינה אלא עטיפה יפה לאכיפה סלקטיבית ופוגענית.

16. פרשנות החוק, משמעותו והשלכותיו אינן מתבססות, אך ורק, על לשונו, אלא גם על כוונות המחוקק, מטרותיו וההשפעה הישירה שיש לדבר החקיקה על קבוצת אוכלוסייה מסוימת. כך, בית המשפט העליון עמד על חשיבותה של הפרשנות התכליתית לחוק:

"תכלית החקיקה הינה מושג נורמאטיבי, והיא מורכבת מתכליתו הסובייקטיבית של דבר החקיקה ומתכליתו האובייקטיבית. התכלית הסובייקטיבית היא התכלית אשר יוצר החוק **ביקש להגשים** בשעת חקיקתו. זוהי "כוונת המחוקק". התכלית האובייקטיבית של דבר חקיקה היא התכלית שדבר החקיקה **נועד להגשים בחברה דמוקרטית מודרנית**... חזקה היא, כי תכליתו של דבר החקיקה היא להגשים את עקרונותיה של השיטה ולקדם זכויות האדם בה. חזקת תכלית זו ניתנת לסתירה. עם זאת, כאשר תכלית ספציפית מבקשת לפגוע בזכויות אדם, עליה למצוא ביטוייה **בלשונו המפורשת, החד-משמעית והברורה של דבר החקיקה עצמו**" (בג"ץ 693/91 ד"ר מיכל אפרת נ' הממונה על מרשם האוכלוסין במשרד הפנים, מז(1) 749 (1993), עמ' 749).

הצעת החוק נמנעת מהשימוש במילה "ערבי", אך כמשתמע מדברי ההסבר היא מתייחסת אל היישובים הערבים כישובים עוינים בהם נדרשת פעילות בעלת אופי מבצע-צבאי כנגד נתינים זרים. האמצעים המוצעים והכלים שיעמדו בידי המשטרה, ביניהן פשיטה לבתים ללא כל בקרה ותפיסת רכוש ללא מעצורים מעלה חשש רציני וממשי לתיוג גזעני והפללה קולקטיבית והמונית לאזרחים הערבים. משכך, הצעת החוק פוגעת בכבוד האדם ובזכות החוקתית לשוויון ומאפשרת מערכת חוקים שונה ומקבילה המאובחנת על בסיס השתייכות לאומית.

חוסר מידתיות וגורפות

17. חלופה אחת שמציעה הצעת החוק מתייחסת לחיפוש ללא צו כאשר ישנו חשד סביר כי במקום נמצא חשוד בעבירת פשע חמור שנעברה זה מקרוב או אדם המתחמק ממעצר או ממאסר או הנמלט ממשמורת חוקית. "החשד הסביר", בהקשר הזה, מקבל פרשנות רחבה, ולפי דברי ההסבר להצעת החוק תותר כניסה למספר נכסים קרובים על מנת לאתר חשוד במקום בו האוכלוסייה מתגוררת בצפיפות. בכך, המשטרה תוכל לפשוט ולפרוץ לבתים בחיפושה אחר חשוד ללא קיומן של ראיות מוצקות על הימצאותו הפיזית בבית כזה או אחר. החיפושים אינם מוגבלים במרחק מסוים מהמקום בו מתעורר אותו חשד, ובכך בתים הנמצאים באותו בניין, רחוב או אפילו שכונה יכולים

² ראו אמנון רייכמן, "הגירעון הדמוקרטי וחוקתיות התוכנית הכלכלית", עבודה חברה ומשפט י (תשס"ד) 307.
³ ראו גיא דוידוב ואח', "מדינה או משפחה? חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), תשס"ג-2003 משפט וממשל ח (תשס"ה) 643.

להפוך למטרה לחיפוש, כשהצפיפות אליה מתייחסים בהסבר החוק מאפיינת את רוב רובם של הכפרים והערים הערביים.

18. החלופה הנוספת שתתווסף לחלופות המצוינות בסעיף 25 לפקודת סדר הדין הפלילי תרשה לשוטרי לערוך חיפוש במקום ללא צו כאשר "יש חשד סביר כי במקום מצוי חפץ הקשור לעבירה מסוג פשע חמור, העשוי לשמש ראיה לביצוע העבירה, והחיפוש נדרש באופן מידי לשם מניעת העלמת הראיה או פגיעה בה". בדברי ההסבר לחוק, מצוין כי "הסמכות המוצעת כוחה יפה לצורך עצם תפיסת החפץ" (מלבד חומר מחשב).

19. מדובר אפוא על הענקת סמכות דו-שלבית: כניסה לחצרים פרטיים ותפיסת חפצים הנמצאים בה, כאשר שני השלבים מבוצעים ללא צורך בצו שיפוטי. אם כן, הפגיעה החוקתית הינה כפולה, ופוגעת הן בפרטיותו והן בקניינו של הפרט.

20. מהו, אם כן, חפץ המצדיק ביצוע חיפוש ללא צו? על פי הצעת החוק, חפץ הינו כל פריט שיכול להוות ראיה לביצוע העבירה. דהיינו גם אם הפריט כשלעצמו אינו קשור לביצוע העבירה, די בכך שיכול הוא לשמש, בפרטנציה, ראיה לביצועה. בכך, חפצים רבים הנמצאים בכל מרחב פרטי יכולים להוות צידוק לביצוע חיפוש, כל עוד הוא קשור לעבירה כלשהי מסוג פשע חמור. לכן לשון זו של הסעיף מעניקה למעשה שיקול דעת מוחלט למשטרה, באישור קצין משטרת, להיכנס לבתים ללא שום בקרה שיפוטית.

21. ועוד, העדר זיקה בין החפץ לעצם ביצוע העבירה מעמיד אנשים נורמטיביים וחפים מפשע בפני הסכנה של חיפושים בלתי מוצדקים, גם כשהם אינם חשודים בביצוע אותו פשע חמור והנכס הנמצא בבעלותם אינו בעל זיקה ישירה לעבירה.

22. לא זו אף זו, ביצוע חיפושים בנכסיהם של אותם אנשים יפגע ביכולת לבקר את שיקול דעתם של גופי האכיפה והחקירה והעמדתם לדין במקרה של העדר חשד סביר וניצול סמכותם לרעה. מניעת ביקורת שיפוטית בזמן ביצוע החיפוש תוביל להסתמכות מוחלטת על שיקול דעתם של הקצינים שאינם נתונים לביקורת שיפוטית בזמן ביצוע החיפוש, ותעמיד את אותם אנשים שאינם קשורים לעבירה או לביצועה בפני מעשים אלה ללא הגנה משפטית נאותה.⁴

23. יתר על כן, עילה זו, על פי ההצעה, אינה מוגבלת במקום או בזמן. בכך, יכול להיות שעבירה שנעברה לפני שנה תצדיק פשיטה על בית שנמצא בקרבת המקום שאין לו זיקה לעבירה, אך יש בו חפץ שיכול להעיד על ביצוע העבירה (מצלמת אבטחה, למשל). הותרת פתח זה בפני המשטרה יכול להוביל למספר רב מאוד של חיפושים בלתי מוצדקים ופוגעניים. בכך, הבתים של האזרחים עלולים להיחפז להפקר כי תמיד תהיה קיימת אפשרות, לפי שיקול דעתה של המשטרה וללא בקרה כלשהי, להיכנס לכל בית באמתלת החיפוש אחר חפצים.

24. בית המשפט העליון התייחס לחשיבות המעורבות השיפוטית לשמירה על מנהל תקין בעניין **מרעב** :

"המעורבות השיפוטית היא המחסום בפני השרירות; היא מתבקשת מעקרון שלטון החוק. היא מבטיחה כי האיזון העדין בין חירותו של

⁴ כיום, אזרחים יכולים להגיש תלונה למחלקה לחקירת שוטרים ולבקש לפתוח בהליך כנגד שוטרים בחשד לביצוע עבירה בזמן מילוי תפקידם. אולם, כלי זה נחשב ללא אפקטיבי ואינו מאפשר ביקורת שיפוטית הרתעתית בזמן אמת. בשנת 2020, למשל, פחות מאחוז מהתיקים שנפתחו במח"ש בשנת 2020 הוגש בגינם כתב אישום. ראו המחלקה לחקירות שוטרים בפרקליטות המדינה, "מח"ש פרסמה נתונים סטטיסטיים ראשוניים לשנת 2020" (תאריך פרסום: 07.02.2021) <https://www.gov.il/he/departments/news/07-02-21-04>

הפרט לבין ביטחונו של הכלל, יישמרי" (בג"ץ 3239/02 מרעב נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון, פסי' 26).

25. יצירת זיקה בין תפיסת חפצים לחיפוש בחצרים הינה בלתי מידתית, וביצוע חיפושים בהתאם לעילה זו מהווה אמצעי אגרסיבי שאינו עונה על המטרה שלשמה החוק מוצע. ההגדרה העמומה של "חפץ", מרחב הפעולה הרחב ושיקול הדעת המוחלט של המשטרה והעדרה של ביקורת שיפוטית, מנוגדים לחוק- היסוד: חופש האדם וחירותו ומהווים פגיעה לא מידתית בזכויות חוקתיות ממעלה ראשונה.

26. ראוי להזכיר שהקושי בקבלת צו חיפוש, כפי שמתואר בדברי ההסבר, אינו תואם למציאות. שכן, בפועל המשטרה מצליחה לקבל צווי חיפוש בקלות ובמהירות. מצב זה נתפס כבעייתי עוד יותר כשמיידיות הפעולה אינה נדרשת ומדובר על תפיסת ראיות ולא חשודים.

27. יתר על כן, העילות המצוינות בסעיף 25 לפקודה, לצד כלל הסמכויות הנתונות למשטרה, מספיקות בכדי ליישם תכנית למלחמה בפשיעה המאורגנת. חקיקת סמכויות אגרסיביות במטרה להתמודד עם בעיית עומק שהעדר האכיפה בה הוא המאפיין המרכזי מעידה על שיקולים זרים שאינם תואמים את המטרה שלשמה מוצע חוק זה.

28. גישה כותנית זו מצד גורמי אכיפה עלולה לגרום לחיכוכים ותקריות חמורות בישובים הערביים לנוכח היחס העוין שמפגינה המשטרה לאזרחים הערבים במדינה. על יחס זה נכתב במסקנותיה של ועדת החקירה הממלכתית לביורר התנגשויות בין כוחות הביטחון לבין אזרחים ישראלים באוקטובר 2000 (ועדת אור):

"לסוגיית הטיפול המשטרתי במגזר הערבי היבטים, אשר אינם תקציביים גרידא. חשוב להטמיע, בכל דרגי המשטרה, את חשיבותה של התנהלות שקולה ומתונה ביחסים עם המגזר הערבי. בתוך כך, חשוב לפעול על מנת לעקר תופעות של דעות קדומות שליליות שנתגלו, גם אצל קציני משטרה ותיקים ומוערכים, כלפי המגזר הערבי. המשטרה חייבת להטמיע בקרב שוטריה את התובנה, כי הציבור הערבי בכללו אינו אויב שלהם, וכי אין לנהוג בו כאויב".

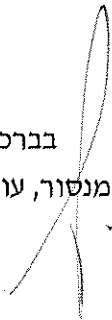
29. לצערנו, מסקנה זו לא הוטמעה אף פעם במשטרה. משנת 2000 ועד היום, נהרגו למעלה מ- 60 אזרחים ערבים בידי המשטרה, וכל כניסה אגרסיבית של כוחותיה ליישובים הערביים מהווה סכנה ממשית לחייהם של התושבים. עמד על כך בית המשפט העליון בפסיקתו של כבוד השופט גרוסקופף רק לאחרונה, בעניינו של המנוח יעקוב אבו אלקיעאן:

"משטרת ישראל פועלת בתחומי המדינה מול אזרחיה ותושביה – לא מול אויביה. משימתה היא לשמור על שלוםם ולהבטיח את ביטחונם – לא לגרום לפגיעה בהם, ובוודאי שלא להביא למותם. הפועל היוצא מכך הוא שפעילות משטרתית המבוצעת בתחומי מדינת ישראל, היא אופייית אשר היא, המתדרדרת לאירוע במהלכו נהרגים שוטר ואזרח, היא מציאות שאסור להשלים עמה. אירוע הדמים... מהווה לא רק כישלון מבצעי, אלא גם פגיעה קשה באמון הציבור במוסדות המדינה בכלל, ובמשטרת ישראל בפרט" (בג"ץ 1504/20 אבו אלקיעאן נ' פרקליט המדינה, עמ' 32).

30. הרחבת סמכויות המשטרה בצל מציאות מקפתת זו מעלה את החשש מפני פגיעה קשה באזרחים הערבים במדינה. מתן סמכויות בצורה בלתי מידתית ובלתי מבוקרת עלולה להוביל להשלכות קשות על כלל החברה הערבית. פלישה חסרת תקדים לבתיהם של האזרחים תגביר את תחושת חוסר האמון הקיימת מלכתחילה, ותתיר אכיפה אגרסיבית במסווה ללחימה בפשיעה המאורגנת.

31. לסיכום, הצעת החוק בעניין חיפוש ללא צו שיפוטי הינה בלתי מידתית, תפגע בשלטון החוק ותאפשר שרירותיות בהפעלת שיקול הדעת בקרב דרגי הפיקוד המשטורתיים. ההצעה תוביל לפגיעה קשה בחברה הערבית ותאפשר פלישה בלתי מבוקרת לבתיהם ונכסיהם של האזרחים הערבים. אי לכך, הנכם מתבקשים לבטל את הצעת החוק דנן ולא לקדמה.

בברכה,
עדי מנסור, עו"ד

הצתקים:

שר המשטרה, מר עומר בר-לב, במייל: sar@mops.gov.il
המפקח הכללי של משטרת ישראל, מר קובי שבתאי, בפקס: 02-5898823.